

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 25.10.1977, sp. zn. 1 Cz 128/77, ECLI:CZ:NS:1977:1.CZ.128.1977.1

Číslo: 13/1980

Právní věta: V případě, že poručitel pomrie pri havárii vlastného motorového vozidla, poisteného podľa zmluvy o poistení, treba do aktív dedičstva uviesť poškodené vozidlo v cene, ktorú malo v čase smrti poručiteľa, a zároveň nárok na plnenie z poistnej zmluvy o poistení majetku. Nie je rozhodujúce, či plnenie z poistnej zmluvy bolo po smrti poručiteľa použité na úhradu pôžičky poskytnutej poručiteľovi za jeho života na kúpu toho istého motorového vozidla. Sumu tejto pôžičky existujúcej v čase smrti poručiteľa treba uviesť ako dlh do pasív dedičstva a nemožno plnenie z poistnej zmluvy a povinnosť k úhrade pôžičky vzájomne započítavať.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 25.10.1977

Spisová značka: 1 Cz 128/77

Číslo rozhodnutí: 13

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Dědění, Doprava, Pojištění, Řízení před státním notářstvím, Smlouva o půjčce

Předpisy: 40/1964 Sb. § 470

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Poručitel J. B. zomrel 6. 3. 1976 bez zanechania závetu. Ako dedička zo zákona prichádzali po ňom do úvahy pozostalá manželka a počaté ešte nenarodené dieťa, ktorému štátne notárstvo podľa ustanovenia § 14 ods. 3 Not. por. ustanovilo opatrovníčku; uvedení dedičia dedičstvo neodmietli.

Podľa zápisnice o predbežnom vyšetrení zostalo po poručiteľovi havarované motorové vozidlo zn. Žiguli a dlh u Slovenskej štátnej sporiteľne vo výške 30 000,- Kčs. Ako veritelia sa do dedičského konania prihlásili matka poručiteľa J. B., ktorá uplatňovala na pohrebnom sumu 10 435,- Kčs a na úhradu pôžičky na zakúpenie auta sumu 13 000,- Kčs, ďalšia veriteľka K. B., ktorá uplatňovala nárok na úhradu dlžoby 4000,- Kčs a Slovenská štátna sporiteľňa s nárokom 30 587,- Kčs na úhradu zostatku pôžičky na zakúpenie motorového vozidla.

Na pojednávaní u štátneho notárstva konanom dňa 14. 4. 1977 účastníci dedičského konania – manželka poručiteľa, opatrovníčka medzitým narodeného syna poručiteľa a veriteľka J. B. (matka poručiteľa) uviedli, že do bezpodielového spoluvlastníctva poručiteľa a pozostalej manželky patrí len suma 450,- Kčs, uložená na vkladnú knižku poručiteľa v rámci podnikového sporenia.

Štátne notárstvo Košice – vidiek svojím rozhodnutím určilo podľa ustanovenia § 35 Not. por., že z vecí, ktoré mal porúčiteľ a pozostalá manželka v bezpodielovom spoluvlastníctve, patrí do dedičstva suma 225,- Kčs. Potom štátne notárstvo urobilo súpis aktív a vydalo rozhodnutie o určení všeobecnej ceny a čistej hodnoty dedičstva. Do aktív pojal hodnotu motorového vozidla v sume 31 601,- Kčs a bezpodielového spoluvlastníctva manželov sumu 225,- Kčs. Rozhodnutím z 21. 4. 1977 štátne notárstvo určilo sumu 31 824,- Kčs ako všeobecnú cenu majetku a tiež ako čistú hodnotu dedičstva s tým, že dlhy neboli. Ďalším rozhodnutím z 21. 4. 1977 štátne notárstvo rozhodlo o vyporiadaní medzi dedičmi o dedičstve, do ktorého patrila osobný automobil v zostatkovej cene 31 601,- Kčs a peňažná suma 225,- Kčs, tak, že osobný automobil nadobúda manželka porúčiteľa s povinnosťou zložiť maloletému synovi porúčiteľa jeho zákonný dedičský podiel v sume 15 912,- Kčs u Slovenskej štátnej sporiteľne na viazaný vklad.

Najvyšší súd SSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, tak, že uvedenými rozhodnutiami štátneho notárstva o určení všeobecnej ceny majetku, výšky dlhov a čistej hodnoty dedičstva a o vyporiadaní medzi dedičmi bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

Po porúčiteľovi zostala suma 450,- Kčs ako vklad z podnikového sporenia a havarované osobné motorové vozidlo. Znalec vypočítal hodnotu vozidla tak, že jeho základná cena je 70 000,- Kčs, hodnota ku dňu havárie je 59 630,- Kčs a hodnota auta po havárii je 24 508,- Kčs. Štátne notárstvo určilo hodnotu motorového vozidla sumou 31 601,- Kčs, ku ktorej dospelo tak, že od sumy 59 630,- Kčs odpočítalo 20 029,- Kčs poukázaných štátnou poisťovňou na adresu štátnej sporiteľne na krytie zostatku pôžičky porúčiteľovi na nákup motorového vozidla.

Tento postup štátneho notárstva nezodpovedá ustanoveniu § 37 Not. por., podľa ktorého má štátne notárstvo určiť všeobecnú cenu majetku, výšku dlhov a čistú hodnotu dedičstva v čase porúčiteľovej smrti. Keď porúčiteľ zomrel pri havárii svojho motorového vozidla, takže k poškodeniu vozidla došlo súčasne so smrťou porúčiteľa, malo štátne notárstvo do aktív dedičstva pojať cenu, ktorú vozidlo malo v čase porúčiteľovej smrti, teda cenu vozidla poškodeného. Tá okolnosť že poistené vozidlo bolo poškodené a že jeho poškodením vznikol štátnej poisťovni záväzok nahradiť škodu poškodením vzniknutú, mala za následok, že do dedičstva malo byť pojaté plnenie, na ktoré bola povinná štátna poisťovňa, a to ako ďalšie aktívum bez ohľadu na to, či toto plnenie bolo poukázané do dedičstva a či bolo poukázané priamo štátnej sporiteľni. Napokon do dedičstva mal byť ako pasívum pojatý v čase porúčiteľovej smrti neuhradený zvyšok pôžičky, ktorú si porúčiteľ vyzdvihol. Ani tá okolnosť, že pôžička bola vyzdvihnutá na kúpu auta, ani tá okolnosť, že štátna poisťovňa svoje plnenie z poistky poukázala priamo štátnej sporiteľni, a ani tá okolnosť, že škoda vzniknutá haváriou na vozidlo bola plnením štátnej poisťovne uhradená, neopodstatňuje vynechanie niektorého z uvedených aktív a pasív z dedičstva ani ich vzájomné započítavanie, ale treba, aby tak aktíva ako aj pasíva boli v rozhodnutí podľa ustanovenia § 37 Not. por. všetky uvedené v tej výške a v tom stave, v akom existovali ku dňu smrti porúčiteľa. Iba takýmto spôsobom bude zabezpečená zodpovednosť dedičov za dlhy porúčiteľa v rozsahu, ktorý vyplýva z ustanovenia § 470 O. z.

Štátne notárstvo sa však nezaoberalo ani vyjadrením pozostalej manželky, ktorá tvrdila, že dala porúčiteľovi na kúpu auta z vlastných úspor sumu 15 000,- Kčs. V konaní o dedičstve sa ako veritelia včas prihlásili matka porúčiteľa J. B. a nárokom na 13 000,- Kčs a ďalšia veriteľka K. B. s nárokom na 4000,- Kčs. Tvrdili, že tieto sumy poskytli porúčiteľovi ešte pred uzavretím manželstva 19. 9. 1975 na nákup motorového vozidla. Štátne notárstvo sa nevyporiadalo s otázkou týchto dlhov porúčiteľa, ani nezisťovalo, či matka porúčiteľa J. B. dala sumu 13 000,- Kčs porúčiteľovi ako pôžičku a či ako dar.

Napokon sa štátne notárstvo nezaoberalo ani s uplatneným nárokom z titulu nákladov spojených s pohrebom porúčiteľa.

Z uvedeného vyplýva, že štátne notárstvo uvedenými rozhodnutiami a v konaní, ktoré im predchádzalo, porušilo zákon v ustanoveniach § 4 ods. 1, § 29 ods. 1, § 34 ods. 1 a § 37 ods. 1 Not. por.